TYRINĖJIMAI ŠIAULIŲ G. 5/1

Ramunė BUTRIMAITĖ

2005 m. vykdyti archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, pastato Šiaulių g. 5/1 vidiniame kieme esančio R korpuso vietoje. Dabartinis pastatas Šiaulių g. 5/1 priklauso 59 Vilniaus senamiesčio kvartalui. Šiaulių gatvės pavadinimas nepakitęs nuo XIX a. (žr. J. Jurkštas, Vilniaus senamiesčio gatvėvardžiai senuose planuose, *Architektūros paminklai,* V., 1975, t. 3, p. 207–211). Jau 1737 m. Fiurstenhofo plane aiškiai išskirtas kvartalas bei gatvių tinklas šalia Šv. Mikalojaus bažnyčios. 1808 m. Vilniaus plane dabartinio sklypo Šiaulių g. 5 vietoje pažymėtos posesijos 332 ir 326. Šios dvi posesijos susijungė ir dviaukštis užstatymas palei gatves bei kiemuose susiformavo XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje. Posesija 332 buvo Jelenskių nuosavybė, o posesija 326 kadaise priklausė Švetkauskams. XX a. antrojoje pusėje pastatas rekonstruotas, Antrojo pasaulinio karo metu apgriauti korpusai prie Dysnos g. nebuvo atstatyti, o likę namų galai rekonstruoti.

Pirmajame tyrinėjimų etape iškasta 2,4x5,6 m (13,4 m^2) dydžio perkasa, orientuota Š–P kryptimi, palei pastato R korpusą (priestatą). Po supiltiniu smėlio su žvyru sluoksniu atkasti P, R ir Š dalies pamatų fragmentai, mūryti iš gelsvų (23,5x12x6, 22x?x4,5, 23x?x5 cm dydžio) ir rausvų (30x?x7,5, ?x16,5x7 cm dydžio) plytų, bei akmenų grindinio fragmentas. Iki 2 m gylio kastas pilkos maišytos žemės su stambiomis griuvenomis sluoksnis, susidaręs XX a. viduryje, pastato griovimo metu.

Antrajame etape, nugriovus pastato R korpuso priestatą, tyrinėjimų vieta išplėsta į PV pusę. Tyrinėjimų metu visiškai atkasti pamatai ir rūsių sienos, žyminčios buvusio korpuso kontūrus. Užfiksuoti tokie architektūrinės raidos etapai: XVIII a. vidurio baroko etapas, XIX a. pradžios klasicizmo etapas, XIX a. pabaigos – XX a. pradžios istorizmo etapas. Po XX a. pradžios pamatais atkastas akmenų grindinys (LXVII pav.), ant kurio aptiktos 64 stipriai korodavusios XIX a. viduriu datuojamos carinės monetos.

2,3 m gylyje išryškėjo juodos žemės sluoksnis su gausiais degėsiais bei XVII a. datuojamais buitinės keramikos fragmentais. Įžemis pasiektas 2,6 m gylyje. Rasta juodos spalvos kvadratinės formos duobė su XVII a. pradžios koklių, buitinės keramikos bei pavieniais odinių dirbinių fragmentais.

Iš viso ištirtas 76,5 m^2 plotas. Atkastų pamatų architektūrinius tyrimus atliko B. Gudynaitė ir R. Valeckas.

INVESTIGATIONS AT THE ŠIAULIŲ STR. 5/1

In 2005 archaeological investigations were performed at the Šiaulių Str. 5/1 in Vilnius. An up to 3.57 m thick cultural layer (including pits) dating to the 17th – 20th century was excavated. Foundations dating to the mid 18th, early 19th and late 19th – early 20th century (Fig. LXVII) and a hoard of the tsarist period coins of the 19th century were found.

LXVII pav. Vilniuje, Šiaulių g. 5/1 rastas akmenų grindinys. *R. Butrimaitės nuotr.*
Fig. LXVII. Stone pavement found at the Šiaulių Str. 5/1 in Vilnius.